

Hoitotarvikkeista säästäminen tulee kalliiksi

Hyvinvointialueet ovat ottaneet vastuun hoitotarvikejakelun järjestämisestä. Jotta hoitotarvikejakelun järjestämisessä piilevät sudenkuopat vältettäisiin, me hoitotarvikkeiden käyttäjät ja asiantuntijat haluamme kertoa hoitotarvikejakelusta/hoitotarvikkeiden saannista vastaaville, mistä on kysymys.

Hoitotarvikkeet turvaavat terveyden ja toimintakyvyn

Hoitotarvikkeita käytetään pitkäaikaisten vammojen ja sairauksien hoitoon. Käyttäjälleen hoitotarvikkeet ovat välttämättömiä: tarve niiden käyttöön on elintärkeää ja usein pysyvä. Tuolloin yksilöllisesti valitun hoitotarvikkeen merkitys ja soveltuminen henkilökohtaiseen käyttöön korostuvat.

Hoitotarvike valitaan asiakkaan tarvetta vastaavaksi lääkärin, avannehoitajan, diabeteshoitajan, uroterapeutin tai muun ammattilaisen toimesta. Asiantuntijat vastaavat myös hoitotarvikkeen käytön opastuksesta (esim. käyttötapa, katetroinnin tai sidosvaihdon tiheys, infuusioletkun ja kanyylin vaihto, hygieeninen käyttö, yksilölliset ratkaisut). Valitut hoitotarvikkeet kirjataan asiakkaan hoitosuunnitelmaan ja niistä tehdään lähete hoitotarvikejakeluun.

Yksilöllisesti sopivat hoitotarvikkeet mahdollistavat hyvän elämän; ne mahdollistavat itsemääräämisoikeuden toteutumisen, tukevat omatoimisuutta, osallisuutta ja terveyttä, sekä turvaavat elämänlaadun. Sopiva hoitotarvike on käyttäjälleen sopiva, huomaamaton ja vaivaton käyttää, mikä mahdollistaa työssä käynnin, harrastamisen ja sosiaalisen kanssakäymisen.

Yksilöllinen hoito tulee edullisimmaksi

Yksilöllisesti sopivat tuotteet parantavat elämänlaatua ja estävät komplikaatioita. Diabeteksen hoidossa tarvittavat hoitotarvikkeet, kuten kynäneulat, lansetit, verensokerimittarit, glukosensorit ja insuliinipumput tarvikkeineen ovat omahoidon kivijalka ja hoitotavoitteiden saavuttamisen edellytys. Avannetuotteissa merkittävintä on, etteivät eritteet pääse ärsyttämään ihoa. Ennaltaehkäiseminen ja sopivan tuotteen löytäminen on tärkeää, sillä uloste ja virtsa ovat syövyttäviä ja rikkovat ihon pinnan jo tunneissa. Sopiva tuote ei vuoda, eikä sitä tarvitse vaihtaa niin usein. Tutkimusten mukaan jopa puolella avanneleikatuista ilmenee erilaisia iho-ongelmia.¹ Toistokatetroijilla puolestaan virtsatieinfektiot ovat yksi merkittävä ongelma. Sopivia hoitotarvikkeita käyttämällä on kuitenkin mahdollista vähentää iho-ongelmille ja virtsatieinfektioille altistavia tekijöitä.²

Niin ihorikkojen, haavojen kuin infektioiden hoitaminen vaativat terveydenhuollon asiantuntijoiden apua, lisäävät hoitotarvikkeiden ja lääkkeiden kulutusta ja pahimmillaan johtavat pitkään sairaalahoitoon. Oikein valittu ja toimiva hoitotarvike sen sijaan vähentää kuluja myös muualla sosiaali- ja terveydenhuollossa (esim. sairaanhoito, henkilökohtainen apu, kotisairaala, kotipalvelu). Hoidon kokonaiskustannukset ovat runsaastakin hoitotarvikejakelusta huolimatta laitoshoidoa edullisemmat.

Yksilöllisyyden huomioiminen edellyttää riittävän laajaa käytössä olevaa tuotevalikoimaa. Esimerkiksi avanneleikatuilla tuotteiden valintaan vaikuttavat avannetyyppi, avanteen muoto ja sijainti vatsalla, vartalonmuoto, ihon rakenne ja fyysinen toimintakyky. Toistokatetroijan tuotevalintaan vaikuttaa muun muassa se, mitä allergisoivia aineita (esim. silikoni) katetri sisältää. Osa joutuu käymään läpi useita eri valmistajien tuotteita, ennen kuin löytää itselleen sopivat tuotteet. Diabetesta sairastavan omahoito kärsii, jos insuliinia pistetään useita kertoja päivässä huonolaatuisilla neuloilla. Liima-allergiat voivat estää

¹ Esim. Gosheron (2019), Herlufsen et al. (2006), Martins et al (2011), Voegeli et al. (2020)

² Esim. Knelly et al. (2019), JJ Wyndaele (2012)

tietyntyyppisten sensoreiden käytön ja jatkuvasti mukana kulkevan insuliinipumpun valinta tulisi tehdä yksilöllisesti.

Hyvinvointialueilla kannattaa arvioida hoitotarvikejakelun kustannuksia laajasti: hoitotarvikkeen käyttämiseen liittyvien ilmeisten kustannusten lisäksi palvelulla on merkitystä kokonaistalouteen. Yksilöllisesti ja tarpeenmukaisesti toteutettu hoitotarvikejakelu parantaa potilaan omahoidon edellytyksiä ja hoitoon sitoutumista, mikä tukee pitkäaikaissairaiden mahdollisuutta pysyä työkykyisenä sekä asua ja selviytyä kotona. Tanskalaisessa tutkimuksessa todettiin pelkästään avannetuotteiden kohdalla 65 miljoonan kruunun (n. 8 miljoonan euron) positiivinen vaikutus kokonaistalouteen silloin, kun avanneleikatulla oli käytössään hänelle sopiva tuote.³

Hyvinvointialueiden asukkaiden kuuleminen

Hankintasopimuksia laadittaessa on tärkeää kuulla asiantuntijoita. Terveystieteiden ammattilaisilla, kuten avannehoitajilla ja uroterapeuteilla sekä diabeteshoitajilla ja -lääkäreillä, on kokemus eri tarvikkeiden toimivuudesta. Laissa hyvinvointialueesta (29 §) painotetaan myös alueen asukkaiden ja palveluiden käyttäjien mahdollisuutta vaikuttaa.⁴ Vaikuttamisen mahdollistaminen edellyttää avointa tiedonkulkua ja monipuolista osallistamista. Yhteistyö alan potilasjärjestöjen kanssa on yksi mahdollisuus tavoittaa laajasti hoitotarvikkeiden loppukäyttäjää ja saada koulutettuja kokemustoimijoita kuultavaksi hankintamenettelyssä.

Mielestämme hoitotarvikkeiden valikoimasta ja tuotteiden kehittämisestä pitää saada tietoa rajoituksesta. Tarvikkeiden käyttäjät eivät halua vaihtaa tuotteitaan, jos ne toimivat. Sen sijaan mahdolliseen ongelmaan voi tuotekehittelyn myötä joskus löytyä ratkaisu. Aina kun valittu hoitotarvike vaihdetaan toiseen, joko potilaan/asiakkaan aloitteesta tai hoitotarvikejakelun toimesta, tulee asiakkaan kokonaistilanteen arviointi, yksilöllinen neuvonta, ohjaus ja käytön opetus sekä tarvittaessa kotikäynti toteuttaa uudestaan.

Lopuksi haluamme korostaa, että laadukas hoitotarvikejakelu on potilaiden hyvää elämänlaatua tukeva ja terveydenhuollon resursseja säästävä toimenpide. Sen hyödyt ja kustannussäästöt tulevat viiveellä, mutta ovat valikoiman supistamisesta saatuja säästöjä monitahoisemmat ja inhimillisemmät.

Keskustelemme aiheesta mielellämme lisää. Tavoitatte kaikki allekirjoittaneet Finnilco ry:n toiminnanjohtajan Sini Nykäsen kautta (sini.nykanen@finnilco.fi, puh. 050 569 9035).

Allekirjoittajat

Finnilco ry
Suomen Avannehoitajat ry
Selkäydinvammaiset Akson ry
Colores - Suomen Suolistosyöpäyhdistys ry
PROPO Eturauhassyöpäpotilaat ry
Suomen Diabetesliitto ry
IBD ja muut suolistosairaudet ry

³ Jervelund & Brenøe (2016)

⁴ Laissa hyvinvointialueesta todetaan 29 §:ssä; Hyvinvointialueen asukkailla ja palveluiden käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa hyvinvointialueen toimintaan. Aluevaltuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista ja menetelmistä. ([Laki hyvinvointialueesta 611/2021 - Säädökset alkuperäisinä - FINLEX®](#))

Lähteet:

Gosheron, E. Mucocutaneous separation in stoma patients: a critical review. *Gastrointestinal Nursing* vol 16 no 10 December 2018/January 2019.

Herlufsen, P., Olsen, A.G., Carlsen, B., Nybaek, H., Jemec, G. BE., Karlsmark, T., Laursen, T.N. Study of peristomal skin disorders in patients with permanent stomas. *British Journal of Nursing* (2006), 15(16), 854–862.

Jervelund, C. & Brenøe, S. The value of a wide range of ostomy supplies. Original title: Værdien af et bredt udvalg af stomihjælpemidler. *Copenhagen Economics* (2016)

Martins, L., Samai, O., Fernández, A., Urquhart, M., Steen Hansen, A. Maintaining healthy skin around an ostomy: peristomal skin disorders and self-assessment. *Gastrointestinal Nursing* vol 9 no 2 (Suppl) March 2011

Voegeli, D., Karlsmark, T., Eddes, E.H., Hansen., H.D., Zeeberg, R., Håkan-Bloch, J., Hedegaard, C.J. Factors influencing the incidence of peristomal skin complications: evidence from a multinational survey on living with a stoma. *European Wound, Ostomy and Continence Supplement* May 2020.

Kennelly, M., Thiruchelvam, N., Averbeck, M.A., Konstatinidis, C., Chartier-Kastler, E., Trøjgaard, P., Vaabengaard, R., Krassioukov, A., Petersen Jakobsen, B. Adult Neurogenic Lower Urinary Tract Dysfunction and Intermittent Catheterisation in a Community Setting: Risk Factors Model for Urinary Tract Infections. *Advances in Urology*, vol. 2019, Article ID 2757862, 13 pages, 2019.

Wyndaele, JJ. Complications of intermittent catheterization: their prevention and treatment. *Spinal Cord* 40, 536–541 (2002).